

Warszawa, 4 czerwca 2001 r.

Opinia prawna
w sprawie skargi konstytucyjnej p. T. W.,
skierowanej do Trybunału Konstytucyjnego (sygn. akt SK.16/01)

Stosownie do zlecenia z dnia 25 kwietnia 2001 r. uprzejmie przedstawiam następującą opinię w sprawie skargi konstytucyjnej p. T. W. z dnia 30 października 2000 r., zawierającej wniosek o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją:

1) art. 31 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 1998 z dnia 19 lutego 1998 r. (Dz. U. nr 28, poz. 156) oraz

2) ustawy z dnia 25 października 1996 r. o waloryzacji emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. nr 136, poz. 636).

1. Zdaniem Skarżącego, wymienione przepisy są niezgodne z art. 67 i art. 2 Konstytucji, ponieważ nie gwarantują konstytucyjnego prawa do waloryzacji świadczeń z zabezpieczenia społecznego.

Skarga pozostaje w związku z prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 20 stycznia 1999 r., oddalającym apelację od wyroku Sądu Wojewódzkiego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 15 września 1998 r. w sprawie waloryzacji renty rodzinnej p. T. W.

Sędzia Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z dnia 12 stycznia 2001 r. wezwał pełnomocnika Skarżącego do dokładnego określenia, który przepis ustawy z dnia 25 października 1996 r. o waloryzacji emerytur i rent (...) czyni przedmiotem skargi konstytucyjnej. Pełnomocnik nie wskazał jednak konkretnego przepisu, stwierdzając tylko ogólnie, że Skarżący kwestionuje przyjęty mechanizm waloryzacji. W związku z tym Trybunał Konstytucyjny postanowieniem z dnia 12 lutego 2001 r.

odmówił nadania dalszego biegu skardze w zakresie dotyczącym wskazanej wyżej ustawy o waloryzacji emerytur i rent (...). Wniesione zażalenie na to postanowienie nie zostało uwzględnione.

2. Zaskarżony art. 31 pkt 3 ustawy budżetowej na 1998 r. ustalał wskaźnik waloryzacji emerytur i rent:

- a) od 1 marca 1998 r. – 105, 25 %,
- b) od 1 września 1998 r. – 105,25 %.

Przy ustalaniu tych wskaźników ustawodawca powołał się na dyspozycję art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 25 października 1996 r. o waloryzacji emerytur i rent (...). Wspomniana dyspozycja miała charakter jedynie formalny. Natomiast zasady waloryzacji oraz tryb jej przeprowadzania zostały określone w art. 2-6 wyżej cytowanej ustawy. Jak już wspomniano, Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu w zakresie dotyczącym tej ustawy. Przedmiotem oceny pozostaje więc zasadność zarzutu niekonstytucyjności kwestionowanego art. 31 pkt 3 ustawy budżetowej na 1998 r., a ściślej jego niezgodności z art. 67 i art. 2 Konstytucji.

3. Na wstępie należy przypomnieć, że art. 67 ust. 1 ustawy zasadniczej przyznaje obywatelowi prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego. Zgodnie zaś z art. 67 ust. 2 Konstytucji prawo do zabezpieczenia społecznego przysługuje także obywatelowi pozostającemu bez pracy nie z własnej woli i nie mającemu innych środków utrzymania. W obu przypadkach zakres i formy zabezpieczenia społecznego określa ustawa „zwykła”.

Wypada zauważyć, że przepisy art. 67 ustawy zasadniczej nie wyznaczają minimalnego poziomu zabezpieczenia społecznego ani nie określają jego standardów. Z woli ustrojodawcy zakres omawianego zabezpieczenia, a więc i jego poziom ma być określony w ustawie. **W tym stanie prawnym należałoby uznać za bezzasadny zarzut pod adresem art. 31 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 1998, że nie gwarantuje on konstytucyjnego prawa do waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych. Artykuł 67 Konstytucji nie ustanawia bowiem prawa do ich waloryzacji w określonym stopniu (wysokości) lub według określonych**

zasad, pozostawiając te kwestie do rozstrzygnięcia ustawodawcy. Uczyniła to ustawa z dnia 25 października 1996 r. o waloryzacji emerytur i rent (...). Sformułowane w niej zasady i sposób (metoda) waloryzacji stanowiły podstawę do ustalenia wskaźników waloryzacji emerytur i rent także w 1998 r. **W związku z tym kwestionowany przez Skarżącego art. 31 pkt 3 ustawy budżetowej na 1998 r. mógłby być weryfikowany jedynie pod kątem prawidłowości i zgodności ustalenia tych wskaźników z zasadami i metodami określonymi w ustawie „waloryzacyjnej”.** Badanie zgodności przepisów jednej ustawy z przepisami innych ustaw nie należy jednak do kompetencji Trybunału Konstytucyjnego (zob. art. 188 Konstytucji).

4. Konstytucyjne upoważnienie ustawodawcy do określenia zakresu i form zabezpieczenia społecznego (art. 67 ust. 1 ustawy zasadniczej) oznacza względną jego swobodę także w kształtowaniu zasad waloryzacji emerytur i rent, tj. zasad określających w konsekwencji poziom wymienionych form zabezpieczenia społecznego. Swoboda w tym zakresie jest wszakże ograniczona między innymi stanem finansów publicznych przeznaczonych na emerytury i renty. Chodzi tu o stan środków gromadzonych w ramach obowiązkowego ubezpieczenia społecznego, zasilanych dodatkowo środkami z budżetu Państwa. Zaskarżone zasady waloryzacji, (wprowadzone ustawą z dnia 25 października 1996 r.), mniej korzystne dla osób uprawnionych od zasad dotychczas obowiązujących, być może były rozwiązaniem koniecznym ze względu na niedobór środków finansowych, o których wyżej mowa.

5. **W konkluzji wyrażam pogląd, że skargę konstytucyjną w zakresie dotyczącym art. 31 pkt 3 ustawy budżetowej na 1998 r. należałoby uznać za bezzasadną.** Przytoczone w pkt 3 i 4 opinii argumenty przemawiają również za oddaleniem zarzutu niezgodności wymienionego przepisu z art. 2 Konstytucji.

Sporządził: Witold Pawełko